

Toplantı : 7

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1099

Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 2/633; Cumhuriyet Senatosu 2/239)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 620)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 5805 - 2/633*

15 . 2 . 1968

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 14 . 2 . 1968 tarihli 40 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeğli
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu teklif 24 . 1 . 1968 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 9, 12 ve 14 . 2 . 1968 tarihli 38, 39 ve 40 ncü birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 620)

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet Komisyonu
Esas No. : 2/239
Karar No. : 11*

16 . 2 . 1968

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 14 . 2 . 1968 tarihli 40 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi, Millet Meclisi Başkanlığının 15 . 2 . 1968 tarihli ve 5805 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, komisyonumuzun 16 Şubat 1968 tarihli Birleşiminde, ilgili bakanlık temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Teklif, milletvekili genel seçimlerine henüz girmemiş bulunan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az yüzde beşine sahi olup da, il merkezlerinin en az üçte birinde ve (merkez ilçeler dâhil) ilçe merkezlerinin keza en az üçte birinde, Siyasi Partiler Kanunu ve parti tüzüğü hükümleri uyarınca partinin yönetim kurullarını kurmuş olan siyasi partilere, Hazinece, her yıl beşyüz bin lira ödenmesini öngörmektedir.

Gereğede; teklifin, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncu maddesinin düzenlenmesine hâkim olan esasların, demokratik siyasi hayatımızda daha dengeli ve âdil bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla hazırlanmış bulunduğu belirtilmektedir.

Gerçekten, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarından olan siyasi partilere, 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 ncu maddesi uyarınca yapılan Hazine yardımlarının, seçim devreleri içinde kurulan siyasi partileri de kapsıyacak hale getirilmesi, söz konusu maddenin esprisi muvacehesinde gerekli mütalâa edilmek icabeder.

Bu esası ihtiva eden kanun teklifi Komisyonumuzca da uygun görülmüş ve benimsenmiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen 1, 2 ve 3 ncu maddeler Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe ve Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü		
Aydın	Kastamonu	Tabii Üye	Diyarbakır
<i>O. S. Sarıgöllü</i>	<i>A. N. Tuna</i>	<i>S. O'Kan</i>	Muhalifim
			<i>S. Cizrelioğlu</i>
Hatay	Konya	Rize	Sakarya
<i>M. Deliveli</i>	<i>Ş. Çumralı</i>	<i>O. M. Agun</i>	<i>M. Tırlı</i>
	Samsun		
	<i>R. Rendeci</i>		

Selâhattin Cizrelioğlu'nun muhalefet serhi

648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 ncu maddesi, siyasi partilere Hazine yardımı yapılması hükmünü vaz'ederken, partilerin yasama organında grup teşkil etmiş olmaları esasını değil, genel seçimlerdeki muteber oy sayısını esas almış bulunmaktadır. 74 ncu maddenin yegâne mesnedi, millî iradenin tezahür ettiği seçimlere göre, milletin hakemliği neticesinde siyasi partilere Hazine yardımı yapılabilmesi keyfiyetidir.

Halbuki, kanun teklifi ile getirilmek istenen husus, seçime iştirak etmemiş bir partiye Hazineden para ödenmesine imkân vermektedir ki, bu, 74 ncu maddenin ihtiva ettiği «muteber oy sayısına göre yardım yapılması» esprisine aykırı düşmektedir. Kaldı ki, teklifte öngörülen kıstasların objektif olduğunu kabul etmek de mümkün değildir.

Esasen, vâzu kanun, siyasi partilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi gruplarında vukubulacak bölünmeleri de nazarı itibara almış, ve fakat grup teşkili esasına göre Hazine yardımı yapılması kanaatine sahip bulunmadığı cihetle, bu gibi hallerde ödeme yapmasına dair bir hükme yer vermemiştir. Nitekim, Siyasi Partiler Kanununun geçici 4 ncu maddesinin ikinci fıkrası, genel milletvekili seçimine katılmadığı halde kanunun yayımı tarihinde Millet Meclisinde grupu olan siyasi partilere, «bir defaya munhasır ve mahsus olmak üzere» Hazineden yardım yapılmasını öngörmüş bulunmaktadır.

Bu itibarla, 74 ncu maddenin esprisine aykırı olarak «seçimlere iştirak etmiş olmak» esasını dışında bir sistem getiren ve hukukî müstenidatta mahrum olduğu kanaatini taşıdığı kanun teklifine muhalif kalmış bulunmaktayım.

Diyarbakır
Selâhattin Cizrelioğlu

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Bütçe ve Plân Komisyonu
Esas No. : 2/239
Karar No. : 53

19 . 2 . 1968

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 14 . 2 . 1968 tarihli 40 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi, Millet Meclisi Başkanlığının 15 . 2 . 1968 tarihli ve 5805 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Komisyonumuzun 19 Şubat 1968 tarihli 11 nci Birleşiminde ilgili Hükümet temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

1. Kanun teklifi, 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinde değişiklik yapılmak suretiyle, milletvekili genel seçimlerine henüz girmemiş bulunan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az yüzde beşine sahibolup da, il merkezlerinin en az üçte birinde ve (merkez ilçeler dâhil) ilçe merkezlerinin keza en az üçte birinde, Siyasi Partiler Kanunu ve tüzüğü hükümleri uyarınca partinin yönetim kurullarını kurmuş olan siyasi partilere, Hazinece, her yıl beşyüz bin lira ödeme yapılmasını öngörmektedir.

Kanun teklifinin gerekçesinde teklifin, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin düzenlenmesine hâkim olan esasların, demokratik siyasi hayatımızda daha dengeli ve âdil bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla hazırlanmış bulunduğu belirtilmektedir.

Filhakika, 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesi uyarınca, Anayasamızın, demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları olarak kabul ettiği siyasi partilere, çeşitli mülâhazalarla Hazineden yardım yapılması öngörülmüş; ancak, maddenin mer'i hali ile bu yardımlar, sadece seçimlere katılan siyasi partileri kapsamıştır.

Siyasi hayatın aksiyonda daima değişiklikler arz eden özellikleri sebebiyle, bu Hazine yardımına esas 74 ncü maddenin; seçim devreleri içinde kurulan ve en az 32 Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesine sahip bulunan ve en az 23 il yönetim kurulu ile en az 213 ilçe yönetim kuruluna sahip bulunan siyasi partileri de kapsıyacak hale getirilmesi, söz konusu madde esprisi yönünden mâkul ve zaruri görülmektedir.

Bu mülâhazalarla teklif komisyonumuzca da uygun görülmüş ve benimsenmiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen 1, 2 ve 3 ncü maddeler Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

III - Teklifin, Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Bu raporda Başkan			
ve Sözcü	Kâtip		
Sakarya	Uşak	Ankara	İstanbul
<i>O. Salihoğlu</i>	<i>M. F. Atayurt</i>	<i>Y. Köker</i>	<i>H. Berkol</i>
Niğde	Ordu	Trabzon	Van
Söz hakkım mahfuzdur	Söz hakkım mahfuzdur	<i>Ö. L. Hocaoğlu</i>	<i>F. Melen</i>
<i>K. Bayhan</i>	<i>Ş. Köksal</i>		

Yozgat
İ. Yeşilyurt

Millet Meclisinin kabul ettiği metin	Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin	Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin
<i>Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi</i>	<i>Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi</i>	<i>Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi</i>
MADDE 1. — 13 Temmuz 1965 tarihli ve 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :	MADDE 1. — Millet Meclisinde kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 1. — Millet Meclisinde kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.
Devletçe yardım :		
Madde 74. — A) Bir önceki milletvekili genel seçimlerinde muteber oyların Türkiye çapında :		
1. Yüzde beşinden yüzde onuna kadarını alan siyasi partilere her yıl beşyüzbin lira;		
2. Yüzde onbirinden yüzde yirmisine kadarını alan siyasi partilere her yıl bir milyon lira;		
3. Yüzde yirmibirinden yüzde otuzuna kadarını alan siyasi partilere her yıl iki milyon lira;		
4. Yüzde otuzbirinden yüzde kırkına kadarını alan siyasi partilere her yıl iki milyon beşyüz bin lira;		
5. Yüzde kırbirinden yüzde ellisine kadarını alan siyasi partilere her yıl üç milyon lira;		
6. Yüzde ellisinden fazlasını alan siyasi partilere her yıl üç milyon beşyüz bin lira; ve		
B) Milletvekili genel seçimlerine henüz girmemiş bulunan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az yüzde beşine sahibolup da, il merkezlerinin en az üçte birinde ve (merkez ilçeler dâhil) ilçe merkezlerinin keza en az üçte birinde işbu Kanun ve parti tüzüğü hükümleri uyarınca partinin yönetim kurullarını kurmuş olan siyasi partilere de her yıl		

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

beşyüz bin lira, Hazinece ödenir.

C) Bu ödemelerin, malî yıl başlangıcını takibeden bir hafta içinde tamamlanması zorunludur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

